

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

1 Mars 1926 — No 199

اجتہاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

ورکيا ايجون ۲ ، خارج ايجون

۳ ، اعلا کاغديسي ۵ ليرادر

اداره خانه سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد » نوی

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۱۹۹ - ۱ مارت ۱۹۲۶

دین ، صرف فکری و ذهنی سیدلرک دوغوردینی
بر « مایع - fait » دکلدر . صرف فکری بر ساحه ده
دینی تصوراتی یار آتمق و محافظه ایتمک امکانی یوقدر .
اونلر ، اوزره رنده علمک چالیشدینی حیاتدن دها باشقا
دها خصوصی و دها شخصی بر حیاتک تجربالرینه عائد
افادهلر اولمالی که دواملی بر قیمت قازانایاسین .

دینی احتیاج اسکی قیمت لرک ادامه سنه و یکی قیمت لرک
اورتایه چیقمه سنه یارار .

دین ، اخلاقی حیاتی سوق و اداره ایدمه یلمک ایچون
لزوملی اولان بر فرضیه دکلدر ؛ لکن او ، اخلاقی حیاتک
قوت و قیمتی جوغالته بیلور .

دین ، روحانی حیاتک بر شکلی درک - شاید حیاتک
قوتنک تناقص ایتمه سی ایسته نه یورسه - اوزته دن قالدقارکن
یرینه یکی و معادل بر حیات شکلی قویمالیدر .

دین فلسفه سنده (قیمتی محافظه) پرنسپیی ، هیچ
بر زمان « دینلرک آچقندن آچقه » بر طاقم قیمتلی
و بونلرک محافظه سنی ذکر ایتدیکنی ، ادعا ایتمز بالکنز
او ، کوسته ریرکه : « هر دینده بر احتیاج کوزه چاربار :
بو ، تکاملک معین بر دوره سنه کیرمش انسانک طنبیدینی
قیمتک محافظه سنی قبول ایتمک احتیاجی در . »

شاید ، آلهلر و معبودلر ، انسانلرک « ای » و
« بویوک » تلقی ایتدکلری شیلری حایه ایدهن وارقلر
کی قبول ایدیله سهردی ، انسانلر طرفدن حرمت کورمه لری
احتمالی قابرمیدی ؟

معبودلره ، « ساده جه قادر اولدقلری ایچون طایینیلور
دینسه بیله بو (اجتناس - Sentiment) ک آرقاسنده
« ای » و « دوغرو » نی ادامه ایتمک احتیاجی واردر .

مجبوریتده درلر . عینی برسته ایچنده اوچ ازدواج طلبک رد
ایدلدیکی رسماً تحقق ایدن بکارلر ویرکیدن معاف عد اولنورلر .
ایشته بوتون بونلر نظر اعتباره آلینجه ، زده کی شخصی
ویرکینک نه قدر اهمیتز اولدینی میدانه چقار .

نیت کتبخانه لری

بلجیقا مطبوعاتده کوزدیکمزه نظراً نیت کتبخانه لرنده
شایان حیرت مقدارده چین مؤلفات قدیمه سی موجود اولوب
بونادیده و قیمتدار اثرلری آوروپالیرک کوزوب تدقیق ایتمی
ممنوع اولق اعتبارله استفاده ممکن اولاماقده در .
تأمین ایدیلدیکنه نظراً ، اگر کونک برنده بر آوروپا عالی
بوفکر خزینهلری کوزوب تدقیق ایتمک موفق اولورسه ،
کوزلرینک اوکنده آجیلاجق آسیا خوارق فکریه سی قارشینده
میهوت اولوب قالاچق و بالخاصه بوکون آوروپا علماسنجه پک ناقص
برصورتده معلوم اولان بیکلرجه وقایع تاریخیه حقنده اک
دوغرو و اک غیر مأمول تفصیلات ائله ایدیله جکمش .
هر حالده بویله برامکان تحقق ایتدیکی زمان ، تورک تاریخک
بوکون مظلم و مختلف فیه اولان اوائلی بوندن بالخاصه مستفید
اولوب ماضی « علمیز » تمایله توضیح ایتمش اولاجق دیمکدر .
بناءً علیه آوروپالیرک بالکنز علماً علاقه دار اولدقلری نیت
کتبخانه لری بزم ایچون هم علم ، هم ملت نقطه نظرندن حائز
اهمیت وشایان دقتدر .

دین فلسفه سی :

دین حقنده فکریلر

I

عصرک اک هفتدر فلسفه بر دوسر لرینده دانمارقلی
(هوفریغ) ک (دینک فلسفه سی) عنوانی مهم بر
اثری واردر . آشنایکی سطرلری مذکور اثرک مختلف
صیغه لرینده طوبه یلورم . بونلرک ، باطاصه ، کنج فلسفه
متتبعلری ایچونه اثرک اکلا شلمه رنده - فایزالی اولدقلمی
قیاعتده ییم :

(روح - Esprit) حیاتنده ، قایب اولانلرک
یرین طوتاجق یکی شکلره ، یعنی (روحی معادل
Equivalent Psychique) لره لزوم واردر .

دینی حیاتك انك دهرین قوتلریله قارشولاشمق ایچون
روحك احتیاجنه باش وورمق کرکدر .

فلسفه ، حیاتك محتمل یکی شکلدرینی کوسته ریر .
بو شکلدرک حقیقی یارادیلشی بنه بالذات حیاتك اثری در .

دینك قلاسیق دوره لرنده - باشلانغیج و تشکیلاتلانغیج
دوره لری - روحانی دنیاده بویوک بر آهنگ حکم سورور

دین ، روحی حیاتك بر شکلی ، بر تطوری
(Modalité سی) در .

آلتون دورنده دین بوتون روحی احتیاجلری تطمین ایدهر

دینك انك اساسی جوهری شائی بی (Réel ی)
آکلامق و طانیق دکل ؛ بلکه ، اونك قیمتی تعیین
ایتمکدر .

دین فکرلر کوزدیکمز و طایندیقمز حالیه بوکونکی
موجودیتك ، حیاته کوزمزده انکعلوی قیمتی بخش ایدهن
شی ایله اولان مناسبتی افاده ایدهر .

دینك جوهری شو قناعتده مند مجدر : کائناتده
هیچ بر قیمت نه خراب اولور نه قایب اولور . (بوقناعت ،
موجود دینلردن برینه سالک اولمایانلرده دخی ، پک اغلا
بولنه بیلیر)

آلتون درنده ، دین ، بلاواسطه و یا بالواسطه حیاتده کی
افعال و مناسباته قارشو پایله حق تقدیر قیمتی تعیین ایدهر .

انجیلده کی خریستیانلق ، بوکون ، موجود دکلدر .

دینك وصف ممیزی « قیمتك محافظه سی » در .

« اخلاق » ایله « دین » آراسنده کی مناسبت ، قیمتك
محافظه منه ایمان ایله قیمتلری یارادماق ، کشف ایتمک
و محافظه ایتمک ایشتی آراسنده کی مناسبت در .

هر دینده « اساسی دوشونجه » ، « قیمتی محافظه
قضیه سی » در : هر نه قادر هیچ بر دین اوئی واضح و
منطقی بر صورتده دستور حاله کتیرمه مشهده ، هر دینده
بو قضیه به باغلاقمق ، صاریق ایستهن بر میل و انجذاب
واردر .

قضیه ده کی « قیمتك محافظه سی » ، بوتون تحولاتك
اورتاسنده و بوتون ده کیشمه لر آرتاسنده قیمتك دائمی
صورتده حفظ ایدیلشی افاده ایدهر .

قیمتك حقیقه محافظه سی آنجاق جوغاله سیله قابل در .
اساساً تحولاتك ده قیمتی جوغاله یارادیقندن در .
« دینك اساسی قضیه سی قیمتك محافظه سی » در .
فرضیه سی ، مختلف دینلرده محافظه منه ایمان ایدیلهن
قیمتلك بریرندن - ماهیت و وسعت اعتباریه - آریلشی ،
هیچ بر زمان صارصاماز .

بر موجودك احتیاجلرین تعیین ایدهن اونك کندی
« طبیعت » ی در ؛ و او موجوده کوره قیمتی اوله نیله جک
شیلری ده تعیین ایدهن بو احتیاجلردر . بر دینك سجه سی
تعیین ایدهن شی ، او دینه منسوب اولان انسانلرک
طبیعتی و احتیاجلری در .

(یحیی) نك یازدینی انجیلده : « ابدی حیات مستقبل
بر حیات دکلدر ، فقط ، بلکه بوکون موجود اولان
بر حیات در . ایمان ایدهن ثولومدن حیاته کچمشدر بیله .
حکم ، هر هیدن اول باطنی بر حکمدر . » دهنیلور .
انجیلده ، یواش یواش ، « ایدآلی حالده تحققی ایتش
کوره ن آیدمه آلیم » ، دوغرو بر حرکت واردر .

(شأنیت - Réel) ك تھم ویا ایصاخی دینك اساسیہ علاقہ دار دكلدر .

دینی فكرلرده کی (معنا - Sens) ، وارلق ایچون مجادله ده انسانلرك ایسته دكلرینك ، انجیایلرینك ، دویغولرینك (احتساس - Sentiment) لرینك رمزی افاده لری اوله لری در .

دین اساس اعتباریله ؛ قیمتلرك محافظه سنه قارشو بسله نن قناعتدن عبارتدر .

فلاسیقی دوره لرنده دین ، بوتون قیمت عنصر - Elément لرینی محتوی ایدی .

دینی احتیاجك بزی سوروكله دیکی نقطه ده «وارلق» ی قیمتك انكشاف و محافظه محراقی ، خزینه سی اولارقی تلقی ایدهرز .

دینی دویغو ، بزده و بزدن خارجه ده قیمت لری ادامه ایچون برجه دی فرض ایتدیریر ؛ اوجه دكه ، برسورو مانعه یه تصادف ایدهر .

كناھك عفونده ، هرشیئه رغماً قیمتلرك محافظه ایدیلدیکی قناعتی موجوددر : بودرونی بسیقولوجیائی فاجعه ، دنیانك حقیقی فاجعه سی ، بودیزم وخریستیائلق ده بارزدر .

نمزمان ، الكائی پارچه مزدن آیریله یه جغمزه و ، بوتون مانعه لره رغماً تصمیم ایتدیكمز شیلره صیقی به باغلی قاله جغمزه امنیت ایدرسهك ، كندی كندی مزه ، اینانیور ، ایمان ایدیورز دیمكدر .

دینی (ایمان - Foi) بر قناعتدن عبارتدر . قیمت له شأنیت آراسنده موجود اساسی مناسبت ده کی انقطاعه اوغرامامش بر رابطه و بر استقراره عائد قناعتدن عبارتدر : شأنیتك شیطانلرك تابع بولوندیغی تحولات و بالنتیجه

(آپوقالیس - Apocalypse) ایله (دوردونجی انجیل) ك عینی مؤلفه - (محیی) به یعنی سه نژانہ - اسنادی هم بسیقولوجیاء هم ده ادبیات تاریخی ایچون بر «معنا» در . زیرا ، یرنده «ملكوتك تحقیقی مستقبل ده تصور ایدیلیر ، دورپر كن» دیکرنده ملكوتك حال حاضرده ایدہ آل موجودیتی هم تصدیق ، هم ده دهرین بر صورتده مدافعه ایدیلیر .

استنبالده بر ملكوت فكری ، تساندی و انسانی محبتی (بودیزم) دن دها قوتله تأمین ایدیور .

(بودیزم) و (خریستیائلق) ، عملی نتیجه لری اعتباریله بربرینك عینی در .

(سنت اوغوستین) و (شلایه و ماھر) ، كوره تاكری به اضافه ایدیلن «مرحت» ك رمزیج بر معناسی واردی . زیرا بو ، دیکرك اضطرابندن متحصصل بر اضطراب فكرینی ایجاب ایتدیرر .

فلاسیقی دوره لرنده ، دینك تسكین ایتدیکی طائیف عطشی ، شحضی محافظه غریزه سنه ؛ حیاتی انكشاف و محافظه ایتدیرمك احتیاجه معلق و تابع در .

دینك تملی ، صرف «دوشونجه» ده دكل ، بلكه روحانی حیاتك باشقه وجهه لرنده آراغلی در .

دین ، اعمال ایدیله مز . او ، حیاتك دهرینلكرندن دوغار . دین ، انسانك حیات مجادله سنده کی درونی وضعلرندن ، و بوتون ایجابات اورتاسنده ، تجربه نك كندیسه ك علوی قیمتی حائر دیبه كوستره دینکی شیلره صیقی به باغلاقی خصوصنده کی عزم و قرارندن دوغار . دین اساس اعتباریله قیمتك محافظه سنه ایمان ایتمكدر .

انسان ، ایچنده «ایلیک» ایله «فالق» ك چارپیشدیفنی
دویدگی . بونلری ایدیه آلیزه ایدیه رك خارجیه شدیردی .
ومعبدالرك «اخلاق» قیمت ، لرحاملی اولاراق تلقی سی ،
انسانكده بوقیمت لری بالذات طئایدیفنی فرض و قبول
ایتدیریر .

فلسفه دینك یرنی طوتاماز . برنوع ایمان ، باشقه
نوع ایمانك یرنی طوتار . ایمان ایسه فلسفه نك موضوعی در .
فلسفه ، هیچ بر زمان ، ایمانی یاراتماز ، دین فلسفه سی
بر ایمان یاباماز .

(ایمان - Foi) ایله (اراده - Volonté) آراسنده
صیتی برقرابت وارد . اراده نك صرف (غریزی Instinctif
افعالندن دهایوكسك بوتون تحلی لرنده كوزه چاربان اساسی
نقطه شودر : واريله جق غایه یه هدفه عائد بر فكره
مربوطیت ده كی اصرار و ثبات . بو غایه ده - كندی حسابنه -
ایسترداها یوكسك بر غایه یه واسطه خدمتی كورسون ،
ایستردورمه سون .

ایشته ، یكیله جك ، دهوریله جك ، اقتحام ایدیه جك
مانعه لره رغما ، - آزه چوق اوزاق - بر فكره یه اصرار له
باغلا نیشده در كه «ایمان» و «اراده» مفهومی بر برینه
قاریشیور . حتی بو ایکی مفهومی ، تك و عینی روحی
حادثیه ویریش آیری آیری ایکی اسم كی تلقی ایتك
ممکن در .

ایمانده بر «سكوت» و بر «كندی ترك» وارد .
اوله بر سكوت ویر ترك كه ، بر تك فكر اطرافنده تكانی
تمرکزی ایجاب ایتدیریر . بویه بر تمرکزی یابان جهده
ایسه (اینانق اراده سی Volonté de croire) در .

اراده ده ایمان (Foi dans le vouloir) . كلنجه اوده
اراده نك جهدینه كندی امنتیه ترك ایدیشدن ، اونك
طاعتنه ، قدرته ، نه ره ژیه سته اعتماددن عبارت در .
بو امنت و اعتماد ، ارادی فعلك اجرایی ایچون لزومی
شرط لر اوله بیلیرلر .

قیمت ك تجربوی كوروشلری ، تظاهرلری نه قدار بویوك
اولورسه اولسون . ایمان ، صداقت و وفا كارلق له عینی
نوعنددر .

ایمانك موضوعی قیمت لك محافظه سی در .

ایمان الكساده ، بسیط و صاف شكل لرنده غیرا ارادی
اوله رق دوغار . فقط ، اراده یی لك كنیش معناسیله آلیر ساق
بورایه ، اوده ، داخل اولور .

دینی نقطه نظرده كوره ، (الله - Dieu) ایمان موضوعی
اولق حسیله بوتون تموجات ، وجداللار و ته سنده «قیمتی
محافظه بره نسبی» در ؛ یاخوده ، شأیت ده صداقت و وفا
بر نسبی در .

هر شئ ره رغما و هر شئك اورتاسنده قیمت ك محافظه سینه
ایمان : دینك جوهری بودر .

دینی تجربه ، (قیمت - Valeur) له شأیت - (Réel)
آراسنده كی مناسبت حقنده پیدا ایدیلن تجربه دن باشقه
برشی دكلدر . و دینی ایمان - كه روحه مستقر و دائمی
بر استقامت ویر - موجودیتك بوتون تحولات و تموجاتی
اورتاسنده قیمتك بقا و دوامنی تأیید و تصدیق ایدر ،
یوكسك سله مادیاً بونی حایقیریر ، دوریر .

هر دینده ، بالخاصه ، واریتاسی قولای اولان دینی
فكرلرده ، عمومی بر تمایل تقریق و تمیز ایتك قابلدردر .

دینی (اجتناس - Sentiment) قیمت له شأیتك
آراسنده موجود مناسبتك ویردییکی تجربه نك محصولی در .
بالنتیجه ، معلوم اولان بر شأیت فرض ایتدیریر .

محلی معبودلر - و بالاخره اعزّه - احتیاج حاصل
اوله جق یارديم لرده همن یاقینده بر قدرت بولوندير مق
احتیاجندن دوغدی .

آناطولیودیه سلسله :

۳ شباط ۱۹۲۶

جبرائیلز بر پیامبر یو ککلی عرض ایدن تفکر شامق سندن اوقود تفکر اذان مدنی و عقلی به ایمان ایتش برجلو بکترک هیچ برکتانده . بولامدینی صمیمیت درستی مجموعه کردن آلمنده کی شکرانی قبول ایدک . حقیقی هیچ بر دستور ایچنده تضییقه راضی اولامیان روحکوردن آقان حقیقتلر . وجدانلر مزده آک کوتلی بر غداي اخلاق اولور . یوکسک فکرلره نورانی بر مدخل اولان یزیشلریک زده کی حقیقتلری کوروب اکلا یانلرک قلبه ایصال ایتدیکلر صاغلام و هیجانلی عقیده لر ، ابدیاً یوکسک یاشانه حق بو ملنک حیات عرفانده متکامل بر سادات تأمین ایدمک قدر صمیمیدرلر . چوق امید و تمی ایدیورم که آرتمايه دوام ایدن آثار فکریه کز حیات شعوری نقطه نظرندن جامعهمزک بر مسند ترقیسی شکیلنده یاشاسین ، اقوامک میل واستعدادنده مدار تأسیس آرایان مدینتک توسعه علمی و عملیه ایله تمین ایدمک چکنی ییلن عالمهمزک خلاص آور تکامل بولنده موفق اولمالری ذیلدر و تقدیم تعطیلات ایدرم افتدم .

۳ شباط ۱۹۲۶ - دوملویکار فخری محی الدینه

یکی نشریات :

مصطفی کمالارک کتابی

هابل آدام بکک بواثری صوک سنه لرده چیقان کتابلرک اک جانلیسیدر . بو کتابدن ایله ریده صورت مخصوصده بحث ایدمکچکز .

شیمدی (انقلاب ذهنتی) عنوانلی باش میشتک باشنه یازیلان شو سطرلری قید ایله اکفا ایدمزر :

اوروپا ذهنتی ، دنیا ذهنتیدر . دنیا یه یاشارکن بونکله عاملر . آسیا ذهنتی آخرت ذهنتیدر ، آخرتده یاشایاجامز زمانده اونکله عامل اولورز .

۱۷۱ صحیفه لکدر فی ۵۰ غروش تعهدلی پوسته اجریتله ۶۵ غروشدر (اجتهاد) اداره سنده بولونور .

کتابک محرری هابل آدام بکی و ناشری (جهان کتابخانه سی) فی تبریک و کتابک مطالعه سنی قارئلر مزه حرارتله توصیه ایدمزر .

فن عالمی

علوم آله دن باحث بو آباق مجموعه نک صوک نسخه سی نافع معلومات فیه ایله جیقمشدر توصیه ایدمزر .

مدیر مشول : عبدالله جودت

اقدام مطبعه سی

« دین » کلمه سی اهمیت دن ماری در ، ترک ایدیله ییلور .

ماتهریالیست بر دنیا تلقی سنده ، قیمتک محافظه سنده ایمان قابلدیر .

ایلك خریستیانلق ، بودیزم ، (ستوئی سیزم) ملی جدودلری آشمغه چالیشمشلردی . Auguste Conte فرانسز حکیمی « مثبت دین » ی بر انسانیت دینی در .
نوروزار محمود

بوسه قوطوسی

قویپده اذیب عالی بک : چکن (اجتهاد) ک 3891 نمی مهمه سنده فرانزجه فقره نک ترجمه سی شودر : « ای اگداملر ، افتراق جواب ویرمه کوج قرار ویرلر ، تصنیفکارلرینک سخت روحلرندن باشقا بر منعی اولماین مقتضای استحقاق ایدرلر ، تهوردن ، جتندن صدور ایدن افتراقلر سرچندن باشقا بر شیشه لایق دکلدرلر ، کینک یاخود حدک وجوده کتیردیکي افتراقلی ایه عالیجناب بر روح غفو ایتکده هیچ بر زحمت چکمز . » منظومه کزی ده درج ایدمکچکز . آتونه بدلکچر کلمه مشدر . بوسته دن صورتک .

(چوروم) ده صهب بک : « سزده شایان تقدیر و حیرت بولدییم اک مستثنی خصلت « ثبات » کزدر » دیدیکدن صوکره اک بویوک خارقلری اک طبعی حادثلر منزله سنده اصماد ویا ازال ایدن وایده ییلن . (تورک) ده ثبات بولی ناضل کشف ایدیله چکدر ؟ . دیورسکچر . جوابمز شودر :

تورک ، ایشله نیلمه مش وحتی بر آزده فنا ایشله نیلمش فوق الماده ثروت انسانییه مالک بر تارلادر . اونا ایمان ، ثبات ، غرم ، ارادت زرع ایدمک اوندن بونلری حماد ایدمزر . بویوک پیشوا همزک بلند و فیاض نفخه سیله یکی بر تورک و یکی بر تورکیا دوغما ددر . یلکچر نور یتشمز حرارتده لازم . هراکیکی تورک و برله چک و ویرله یه باشلا مشدر .

(کوستاو لوبون) ک (غملی روحيات) ندن :

پک چابوق آکلاماق ایسته مک کندینی هیچ بر زمان آکلامایه محکوم ایتمکدر . . .

بزی احاطه ایدن مخلوقلر نابود اولور کوروندوکاری زمان حقیقتده واقع اولان کیفیت شکللرینی دکشیدیرمک دن باشقابری دکلدر محتوام علمیه غیر ممکن اولدیفندن مخلوقاتک اساسی عنصرک آنحاق بر منظره ابدیه آلتنده قابل فهم در .